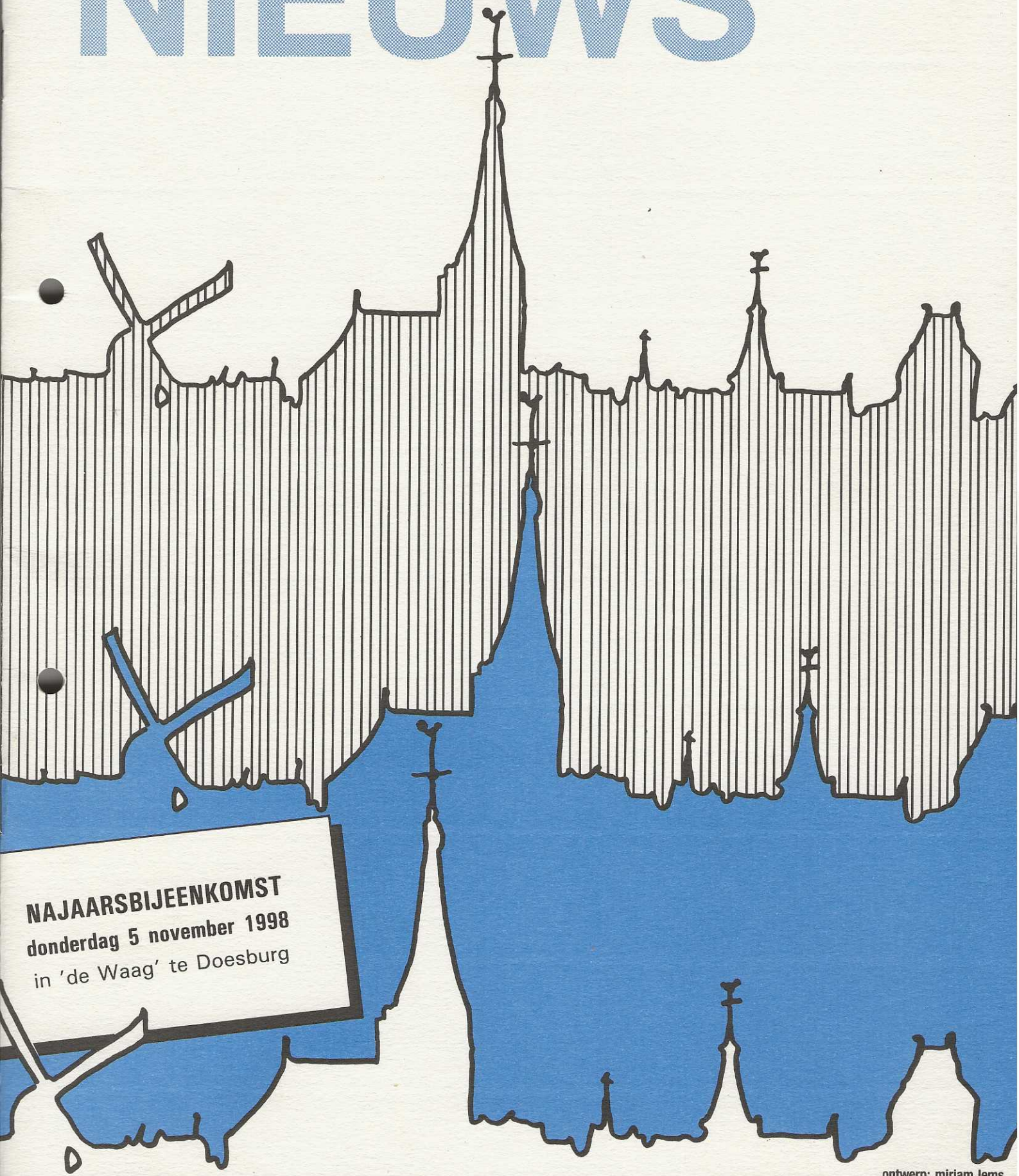
DOESBORGH NIEUWS

ontwerp: mirjam lems

DOESBORGH NIEUWS

Contactblad van de Monumentenvereniging 15 april 1945

Nummer 45, oktober 1998

Redactie-adres:
C. van Hagen-Kaizer,
Koepoortstraat 19, 6981 AR Doesburg
Telefoon (0313) 472720

Postbus 95, 6980 AB Doesburg

Rabobank Doesburg-Giesbeek, rekeningnr. 3150.43.342
Postbank, rekeningnr. 14.74.777

Inhoud:

Uitnodiging najaarsbijeenkomst 1
Verslag algemene ledenvergadering 1
Financieel overzicht 1997 2
Snappenburg de Vries prijs 1997 2
Nieuws van de Werkgroep Beheer 3
Snappenburg de Vries prijs 1998 3
Poortersdag 1998 4
Herhaling cursus tuinstijlen 7
Rehabilitatie begraafplaats 7
Nieuwbouw in historische binnensteden 8
Een eigentijds rivierfront voor de Hanzestad Doesburg 9
Een wandeling langs bijzondere winkelpuien 11
Nieuwe ruimtelijke plannen voor Doesburg 14

UITNODIGING NAJAARSBIJEENKOMST

Het bestuur van de Monumentenvereniging nodigt u van harte uit tot het bijwonen van de najaarsbijeenkomst, die gehouden zal worden op 5 november a.s. in de bovenzaal van restaurant "de Waag". Van 19.30-20.00 uur zal de jaarlijkse algemene ledenvergadering plaatshebben, daarna zal er een inleiding worden gegeven door de heer Overweg over het gemeentelijk Monumentenbeleid.

Gemeentelijk monumentenbeleid
Na de restauratie van de Kloosterkazerne heeft menigeen gedacht, dat Monumentenzorg in Doesburg eigenlijk geen specifieke aandacht meer behoefde. Nou ja: het Arsenaal nog een keer een goede beurt en dan waren we klaar. Bovendien, er zijn zoveel andere beleidsterreinen in onze stad die om aandacht vragen: de sociale zorg, het jongerenwerk, het industrieterrein, de IJsselkade en noem maar op. Toch betekent stilstand achteruitgang, juist in de monumentenzorg! Daarom heeft het college van B en W een beleidsplan Monumentenzorg laten opstellen, dat dit najaar aan de Raad ter vaststelling wordt aangeboden. Het moet de basis vormen voor het Doesburgse beleid in de komende jaren. Ik wil er op 5 november a.s. graag iets over vertellen.

H.G. Overweg

1. Opening.
2. Goedkeuring notulen d.d. 6 november 1997.
3. Financieel verslag.
4. Verslag kascommissie en verkiezing nieuw kascommissielid.
   De huidige commissie bestaat uit de heer Bakker en de heer Krabbenbos. De heer Bakker is dit jaar aftredend.
5. Bestuursverkiezing.
   De heren Van Petersen, Scheltes en Hermans zijn dit jaar aftredend. Kandidaten kunt u uiterlijk 7 dagen voor de ledenvergadering bij het bestuur indienen.
6. De Snappenburg de Vriesprijs.
7. Mededelingen.
8. Rondvraag.

Het bestuur is als volgt samengesteld:
Ir. C.J.A. Scheepers, voorzitter
Mevrouw C.M. van Hagen-Kaizer, secretaris
G.J. Bouwhuis, penningmeester
Dr. C. D. W. König
Mr. D. J. Manné
J.W. van Petersen
J. Scheltes
Mevrouw H.L.M. van Verschuer- d'Yvoy

Verslag van de algemene ledenvergadering, die gehouden is op 6 november 1997 in "de Waag".

Aanwezig: zie presentielijst.
Afwezig met bericht van verhindering: mevrouw Van Verschuer d'Yvoy, mevrouw Gorissen, de heer Blom, mevrouw Hei en de heer Scheltes.

1. Opening om 19.30 uur door de voorzitter, de heer Scheepers.
2. Goedkeuring van het verslag d.d. 10 oktober 1996. Het verslag is goedgekeurd, de heer König wordt voor zijn werk bedankt.
3 Financieel verslag: De heer Bouwhuis geeft enige toelichting. Er is het afgelopen jaar wat meer geld uitgegeven dan andere jaren. De heer Krabbenbos vraagt naar het aantal leden, dit zijn er een kleine 200.
4. Verslag kascommissie. De commissie bestaat uit de heer Bakker en de heer Van Dreumel. Zij hebben schriftelijk verslag

uitgebracht. De heer Bakker deelt mee dat de heer Bouwhuis zeer efficiënt te werk is gegaan. Hij vindt het huidige saldo aan de magere kant. De heer Scheepers legt uit dat de Monumentenvereniging vooral een educatieve en beherende taak heeft. Het punt beheer komt later nog aan de orde. De heer Van Dreumel treedt af als kascommissielid, de heer Krabbenbos zal zijn plaats innemen.
5. Bestuursverkiezing: Aftredend dit jaar zijn mevrouw Van Hagen, de heer Scheepers en de heer Manné. Zij worden allen herkozen voor een nieuwe periode. Mevrouw de Bruyn is afgetreden wegens verhuizing. Mevrouw Van Verschuer d'Yvoy heeft zich kandidaat gesteld, zij wordt met algemene stemmen gekozen.
6. Voorstel Werkgroep Beheer. De heer Hermans heeft in een artikeltje dat is verschenen in Doesborgh Nieuws van september 1997 het voorstel uit de doeken gedaan. Het behelst het subsidiëren van advieskosten van onderhoud aan een pand, dat is gelegen binnen het beschermd stadsgezicht. De heer Wesenhagen staat zeer sceptisch tegenover dit plan en verwacht veel moeilijkheden. De heer Hofstede is wel positief gestemd. Het hele plan zal nader uitgewerkt worden en aan de leden worden voorgelegd. De heer Mulder vraagt zich af of de Monumentenwacht erbij betrokken wordt, dit is inderdaad een mogelijkheid. De heer Allebrandi gaat er van uit dat de meeste eigenaren van deze panden het onderhoud goed verzorgen. Daar is niet iedereen het mee eens. De heer Krabbenbos vraagt zich af wat er met het "potje Coenraadts" is gebeurd. Dit potje was bestemd voor kleine verfraaiingen, maar bestaat niet meer.
7. Verslag Stichting Stadsherstel. Er zijn geen te restaureren panden meer. Het is de bedoeling een deel van het geld dat beschikbaar is, over te laten vloeien naar de Monumentenvereniging.
8. Rondvraag: De heer Krabbenbos vraagt wie de bestuursleden van St.ichting Stadsherstel zijn. Dit zijn de heer Scheepers, de heer Manné en de heer Bakker. De heer Allebrandi stelt voor deze Stichting Stadsherstel niet op te heffen, maar te bevriezen. De heer König vertelt iets over de cursus tuinstijlen. Er hebben zich reeds 18 mensen aangemeld. Het maximum aantal is 20. Het is mogelijk dat de cursus nog eens herhaald wordt en dan ook de leden van Stad en Ambt en het Nut te laten participeren. Tot slot bedankt de heer Wesenhagen voor de organisatie van de excursie naar Kampen.
9. Sluiting van de vergadering om 20.15 uur..

C.M. van Hagen-Kaizer, secretaris

HERINNERING BETALING CONTRIBUTIE 1998

In het voorjaar werden de acceptgirokaarten voor de contributie-betaling verzonden. Velen hebben reeds betaald. Aan de leden die de contributie nog niet voldaan hebben verzoeken wij dit per omgaande te doen. Een herinnerings-acceptgiro is hiervoor bijgevoegd. De hoogte van de contributie is gelijk gebleven aan die van voorgaande jaren:

- individueel lidmaatschap f 20,-
- echtparen f 25,-
- bedrijven en instellingen f 50,-

Het bestuur

FINANCIEEL OVERZICHT 1997

Inkomsten:

Saldo 31-12-1996	f 9.420,70
Contributie	4.685,00
Uitgave boekje 'Doesburg ten voeten uit'	190,00
Rente	63,02
Saldo 3e cursus bouwstijlen	200,00
Teruggave btw	432,00
Excursiekosten	298,50
	f 15.289,22

Uitgaven:

Poortersdag en voorlichting	f 1.125,80
Contributies en giften	861,00
Onkosten bestuur, porti, e.d.	255,60
Blad 'Doesborgh Nieuws'	1.862,38
Idem portikosten en uitnodigingen	444,10
Kosten Open Monumentendag	190,00
Snappenburg de Vries prijs	287,88
Saldo 31-12-1997	10.262,46
	f 15.289,22

Doesburg, januari 1998
G.J. Bouwhuis, penningmeester

SNAPPENBURG DE VRIES PRIJS 1997

Voor de derde keer werd deze prijs aan een pand in Doesburg toegekend. Ook dit maal werd de jury gevormd door de heren J.W. van Petersen, G.J. Bouwhuis en H.A. Hermans. De laatste heeft het jury-rapport voorgelezen, waarna de prijs werd uitgereikt door de voorzitter van de monumentenvereniging C.J.A. Scheepers op "open monumentendag, 13 september 1997". De toekenning heeft dit jaar nogal wat beroering, commotie en zelfs controverse opgeroepen. Er zou niet helemaal aan alle criteria tot nominatie zijn voldaan. De drie, ook onderling onafhankelijke juryleden, hebben echter elk een beoordeling gemaakt van de genomineerde objecten, waarna eenvoudig de beoordelingscijfers per object werden gesommeerd; het onderhavige pand kwam als hoogste uit de bus, zodat consequent en zonder discussie de beslissing werd genomen. Hieronder wordt de jury-rapportage, voorzover inhoudelijk al niet reeds vermeld, integraal opgenomen:

a). de jury, gevormd door drie bestuursleden; zie boven.
b). Was in 1995 de prijs toegekend aan een "redding" van een woning aan de periferie van de binnenstad, in 1996 was dit aan een winkelpand in de binnenstad, voor dit jaar had de jury te kiezen tussen 8 genomineerde objecten, welke alle zeker wel voldeden aan de criteria, welke nog eens zijn verwoord in het officiële programma van deze "Open Monumentendag".
Onafhankelijk van elkaar hebben de Juryleden beoordelingen opgesteld voor alle genomineerde objecten: de sommaties van deze beoordelingen bleken (op 2-na) zeer dicht bijeen te komen maar gelukkig was er een nipt winnend object.
c) Bedoeld object is een bedrijfspand te noemen van een soort dienstverlenend bedrijf, waarvan Doesburg maar een vijftal kan benoemen. Een enorme investering is nodig gebleken om een restauratie tot stand te brengen, welke meer een totale inwendige verbouwing bleek te zijn en waarbij de bestaande blauw-grijze gevel werd teruggebracht tot het oorspronkelijke metselwerk en fraai van "snijwerk" voegen voorzien. Het bleek een grote worsteling te zijn om milieutechnisch de gevel schoon te maken. De jury betreurt wel de beslissing om bij een dergelijke aanpak de gevel niet terug te brengen tot de twee oorspronkelijke panden, maar toch de totaalversie van een geheel te handhaven naast zo'n excellente buurman als "de Bearkenhuysen". Beslist vermeldenswaard is de stoeppartij in basalt lava en hardsteen waarbij nog binnen het eigen terrein ook een ramp voor rolstoelers en looprekjes werd gecreëerd. Ook de smeedijzeren grenshekken dragen niet weinig bij tot verfraaiing van het geheel.
d). De professionele aanpak van de verbouwing/restauratie had gelukkig de voorkeur boven sloop/nieuwbouw. (Doesburg kent een ander voorbeeld in deze branche). In slechts enkele maanden tijd, werd eind vorig jaar het totale karwei geklaard, zowaar een hele prestatie. e) De jury feliciteert de ING Bank met het vernieuwde pand, als resultaat van samenwerking met de Amsterdamse architect ir. van Dijl, de gemeente Doesburg, de bouwkundige afdeling en het facilitair bedrijf ING en aannemer Claus te Doesburg. De jury verzoekt de voorzitter van de Monumentenvereniging om aan de heer A. Sanders, namens de directie en het personeel van de Doesburgse ING Bank hier aanwezig, de Snappenburg de Vries prijs 1997 te willen uitreiken.
f). De prijs bestaat uit een bescheiden bronzen plaquette, toegekend aan het pand Koepoortstraat 27 te Doesburg (en aan de gevel daarvan te verankeren) en een gravure van Oud Doesburg, toegekend aan de eigenaar, resp. de gebruikers van dit pand.

NIEUWS VAN DE WERKGROEP "BEHEER"

Er moet nog even worden teruggekomen op een voorstel, hetgeen beknopt is beschreven in "Doesborgh Nieuws" van september 1997. Het voorstel behelsde een eventueel in te stellen subsidie-fonds voor de onkosten van onderhoudsadviezen. Het voorstel is in de ledenvergadering van 6 november d.a.v. ter sprake gekomen, maar oogstte zeker niet alom bijval. Er was zoveel kritiek, dat de gevraagde "brede steun" zeker niet bleek. In overleg met het voltallig bestuur van onze vereniging is nu besloten voorlopig de plannen en de uitwerking ervan uit te stellen.

Hein Hermans

SNAPPENBURG DE VRIES PRIJS 1998

Hieronder volgt het juryrapport dat is opgesteld bij de uitkomst van de Snappenburg de Vriesprijs voor 1998. Op de Open Monumentendag 1998 is dit rapport voorgelezen door één van de juryleden. Hierna heeft onze voorzitter, de heer C.A. Scheepers, de prijs en de gravures uitgereikt aan de gelukkige winnaars. Voor de Snappenburg de Vriesprijs van het jaar 1999 kunnen (hiervoor in aanmerking komende) panden/objecten als mogelijke nominaties opgegeven worden aan het bestuur van de Monumentenvereniging 15 april 1945.

Juryrapport

• Al weer voor de vierde keer wordt deze prijs toegekend door de jury, gevormd door de heren J.W. van Petersen, H.A. Hermans en G.J. Bouwhuis.

• In 1995 werd de prijs toegekend aan de redding van een woning aan de periferie van de stad, in 1996 aan een winkelpand in de binnenstad en in 1997 een bankgebouw. Dit jaar had de jury de keuze tussen 9 genomineerde objecten. Deze voldeden alle aan de criteria welke nog eens zijn verwoord in het programma van de "Open Monumentendag". Onafhankelijk van elkaar hebben de juryleden beoordelingen opgesteld waarbij (gezamenlijk) minimaal 12 en maximaal 30 punten gegeven kunnen worden. De sommaties van de 9 beoordelingen bleken uit te komen op totalen van 16 tot 23 punten.

• Waardering was er voor de panden: "Het Zwijnshoofd" Markt 17/Kosterstraat 24/Kostersteeg 1-3; Bergstraat 67/Meipoortwal 26; Kerkstraat 9; Kerkstraat 18; HeiligenGeeststeeg 9-11.

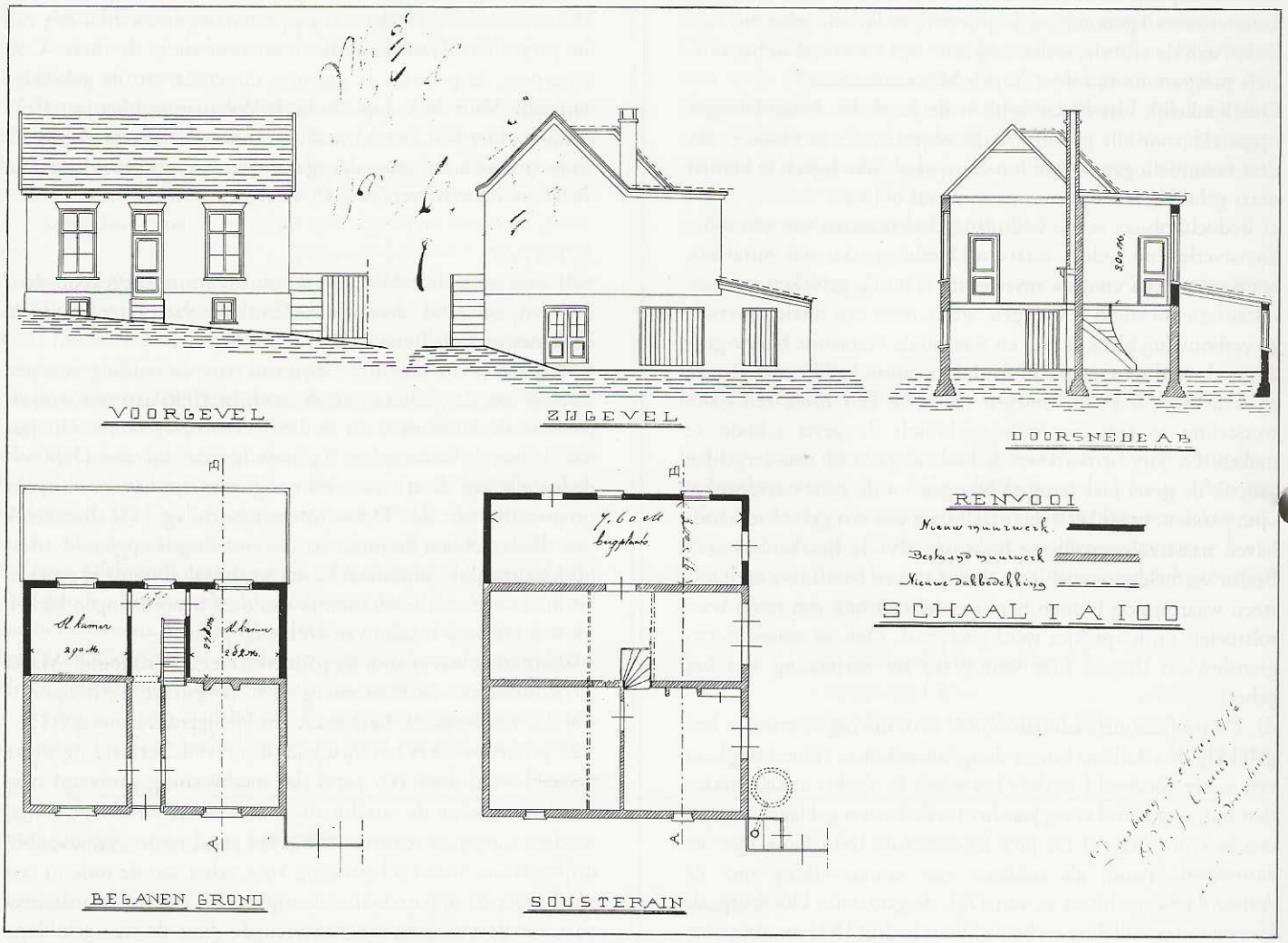
• 22 punten was het resultaat voor de eervolle vermelding welke behaald werd door een pand dat merkwaardig genoemd mag worden vanwege de combinatie van historie en het gematigd modern aangepast renoveren. Was het pand eerder een woonbedrijfsgebouw, thans is bewoning voor velen aan de orde in een goed ingepast appartementencomplex. Bij alle lof van de jury past wel de matiging van feestvreugde door de niet-gelukkige keuze van de zij- en achtergevel.

Snappenburg de Vries prijs 1998: Putpad 6

• De prijs van dit jaar met 23 punten, behaalde een eenvoudig woonhuis aan de rand van de binnenstad. Het moet ruim 90 jaar geleden een groot voorrecht geweest zijn dit "dijkhuis" te betrekken. Er was toen rondom vrij uitzicht op een ongetwijfeld fraaie omgeving. Was het de stedelijke uitbreiding van de stad welke het huis dreigde te verstikken? In ieder geval ging het pand in de latere decennia zienderogen achteruit en raakte

bedenkelijk in verval. Nog maar kort geleden werd het huis zeer grondig aangepakt, gerenoveerd en aantrekkelijk gemaakt. Opgemerkt wordt dat de balustrade bij de toegang wel wat robuuster had gekund. De jury hoopt dat de tuin en vooral de tuinmuur spoedig kunnen worden aangepast. De kleurkeuze is zeer verrassend.

Ontwerp voor het pand Putpad 6, van de hand van B.J. Claus, bouwkundige, 1917 (Gemeentearchief)

POORTERSDAG 1998

Bezoek aan Grave en Leur

Op zaterdag 9 mei 1998 bezochten we het oude vestingstadje Grave en het kerkje van Leur. Bij aankomst met de bus in Grave viel allereerst op wat een smakeloze ruimte het grote parkeerterrein bij de saaie nieuwe vleugel van het stadhuis is. Met aan de andere kant één lange gevel van een supermarkt, bedekt met reclames over de hele gevel. Geen fraaie aankomst. Maar binnen in het stadhuis worden we royaal ontvangen namens het gemeentebestuur. Direct na de koffie steekt de heer Linders van wal. Hij is een echte Gravenaar en nu, bijna aan het eind van zijn carrière, verantwoordelijk voor de uitvoering van het stedelijk beleid in de binnenstad.

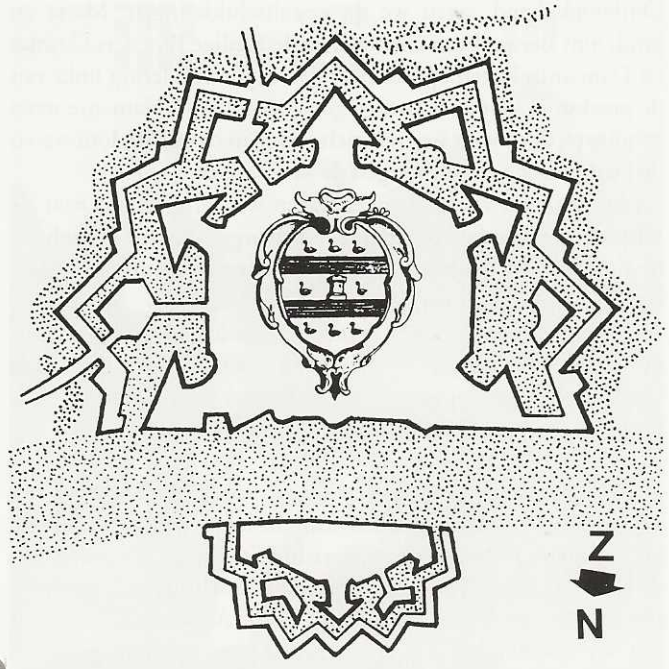
En dat er beleid gevoerd wordt moge duidelijk zijn! Het gemeentebestuur van Grave heeft in de jaren direct na de oorlog jammerlijk gefaald in de reconstructie van de binnenstad. Dat er indertijd iets moest gebeuren was overigens duidelijk: de krottenwijken moesten afgebroken worden, het stadhuis moest worden vergroot. Voortvarendheid kan dat bestuur niet ontzegd worden, maar van een verantwoorde visie op de waarde van zo'n mooi vestingstadje was geen sprake.

Een jaar of tien geleden is men tot de conclusie gekomen dat daar iets aan gedaan moest worden en dat het anders moest. Er was een braaf plan van een goed bureau, maar in een brainwave heeft het stadsbestuur de bekende stedebouwkundige Ralph Erskine weten te strikken. Ofschoon al oud en eigenlijk aan het afbouwen, was hij al snel gegrepen door de problemen en de mogelijkheden die hier lagen.

Talrijke kaarten passeerden de revue. Hier in dit korte bestek valt het niet mee om weer te geven wat de heer Linders ons tijdens zijn gedreven betoog liet zien. Bekijken we de oude, hierbij afgedrukte weergave van het stadje met zijn vestingwerken, dan moet er allereerst op gewezen worden dat we ons hoofd ruim 180 graden moeten draaien om het noorden op de juiste plaats te hebben. De oude verdedigingswerken werden voor een groot deel geslecht na 1874; van de vestingwerken aan de overkant van de rivier is zelfs totaal niets over.

Dat gaf "ruimte" maar betekende ook verlies aan oude waarden waar toen onvoldoende aandacht voor was. En dat heeft in Grave in feite geduurd tot in de jaren tachtig van deze eeuw.

De heer Linders begon met de arcering van het zuidwestelijke deel van de stad: hier is in de vijftiger jaren alles misgegaan wat er kon misgaan. Daarom moet er nu rigoureus ingegrepen wor-

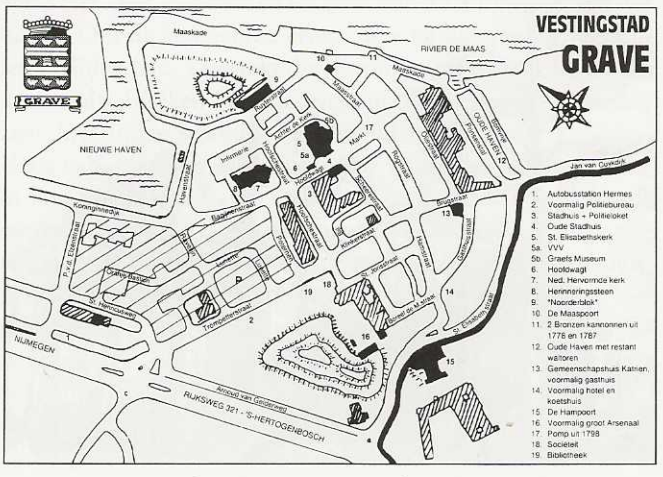

Grave tot 1874; ingeklemd door verdedigingswerken aan beide zijden van de rivier. Let op: het zuiden is boven.

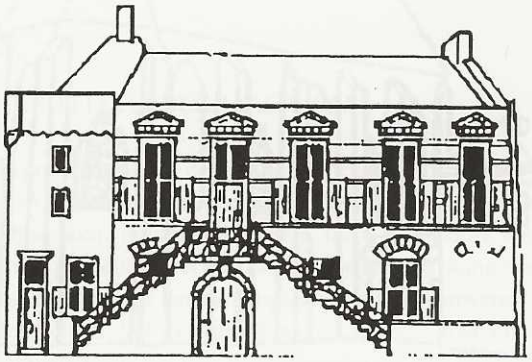
den. Zichtlijnen op het stadshart moeten hersteld worden, gedeelten moeten afgebroken worden, maar ook opwaardering van wat er staat is mogelijk. De schetsjes van de huizen aan de haven, met bootjes onder hun huizen, het belooft er een prachtig stedelijk gebied te worden. Erskine is niet bij voorbaat uit op slopen: vóór de lelijke gevel van de nieuwe vleugel van het stadhuis op de nu bestaande, buitenproportionele parkeerplaats wil hij een nieuwe vleugel zetten, die wel bijdraagt aan het stedelijke karakter en aan de kleinschaligheid.

De heer Linders legde steeds meer arceringen over delen van de stad en vertelde gloedvol wat er daar allemaal moet gebeuren om van Grave een juweel van een stadje te maken, met behoud van oude gebouwen, herstel van aan- en doorzichten en verantwoorde nieuwbouw. Ook over de relatie van de stad met de Maas had hij schitterende ideeën. Plannen van deskundigen, van buitenstaanders, maar in handen van een zo bij de stad betrokken mens als de heer Linders kan hier iets goeds tot stand komen. Later bij de Protestantse kerk, waarover zo meer, kon daar al wat van geproefd worden.

De huidige binnenstad van Grave; arcering: zie tekst.

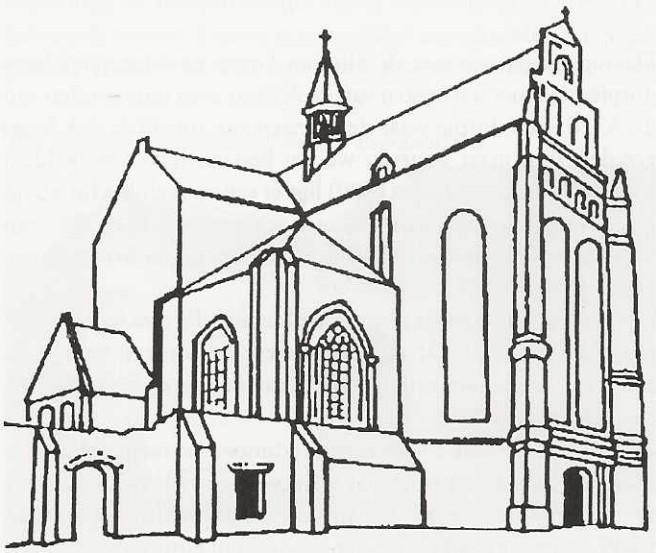

Een kenmerkend voorbeeld van de betrokkenheid van de heer Linders bij het zo verpauperde stadje waarin hij opgroeide in zijn jeugd, was het verhaal over de jongetjes in zijn klas die drie broeken over elkaar droegen vanwege de gaten, en dan nog in hun blote kont liepen. Stedebouw heeft (ook) met mensen te doen.

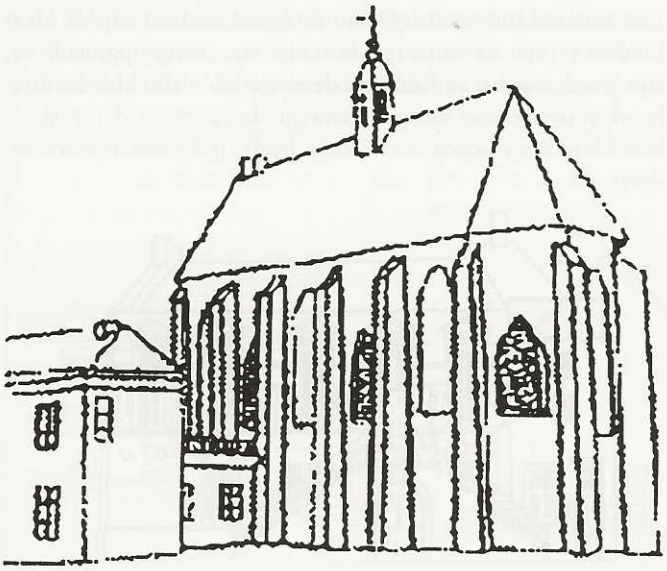

Het oude stadhuis

Onder de indruk van wat we gehoord hadden liepen we langs het mooie oude deel van het Raadhuis naar de Maas, waar we ons voorstelden wat hier gerealiseerd zal worden, en gingen toen aan de lunch in het Palazzo Theater, een verrassend theatergebouwtje uit het einde van de vorige eeuw, met veel pluche en een heel bijzondere sfeer. Het lopende buffet was goed verzorgd en gesterkt konden we aan de rondwandeling beginnen onder leiding van de ook alweer gedreven gids van de VVV. We liepen onder andere langs de gerestaureerde oude haven door de oude binnenstad naar de Hampoort, een geheel intact gebleven poort-gebouw (1688) met aanpalende overdekte ruimtes met daarin de gildekamer en de kruisboogschietbaan. Daarna keerden we terug naar het centrum. Er was, omdat we zo uitgebreid waren blijven stilstaan bij de objecten in de eerste helft van de route, geen tijd om de St. Elisabethskerk te bezichtigen, maar wel liepen we naar de bebouwing rond de oude Protestantse kerk. Hier heeft de "infirmerie" gestaan, het oude militaire hospitaal, dat in 1958 (!) is afgebroken. Erskine heeft hier zeer eigentijdse, maar bijzonder sfeervolle huizen gebouwd, dicht opeen, echte stadswoningen. Met hier en daar een stukje gras en veel balkons. Het was een mooie dag en we zagen hoe de bewoners genoten van het wonen in de stad terwijl ze toch buiten in de zon konden zitten, in een prachtige ambiance.

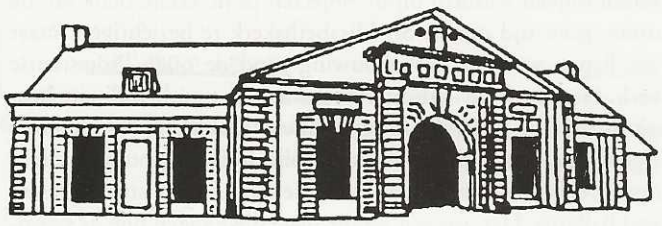

St. Eisabethskerk, een kerk zonder toren: die brandde af in 1874.

Rond dit kerkje staan de woningen die Ralph Erskine bouwde in 1996

Van alle kanten hoorden we: hier ga ik nog eens naar toe, en dat is inderdaad de beste conclusie: nog eens gaan, op eigen gelegenheid, om te zien waar we nu niet aan toe kwamen, met het verhaal in het achterhoofd over de problemen en de mogelijke oplossingen in dit fraaie vestingstadje dat door een gemeentebestuur wordt bestuurd, dat de waarde beseft van wat hier uit vorige eeuwen is bewaard is gebleven en daar aan toe wil voegen wat deze tijd te bieden heeft.
En: over een aantal jaren gaan we met onze vereniging graag nog eens kijken, om te zien hoe Grave er uitziet na de ingrepen waar we nu over hoorden.

De Hampoort (1688)

Daarop gingen we met de bus van Grave naar het piepkleine dorpje Leur, net ten oosten van de A50 en even ten noorden van de A326. Een dorpje waar de meesten van ons vaak vlak langs gereden zijn, maar waarvan we het bestaan niet vermoedden. Behalve het Huis te Leur (1780) ligt er een werkelijk schitterend gerestaureerd kerkje, waar de zeer enthousiaste heer H.J. van Capelleveen een verhaal hield over de historie en het interieur van de kerk.
De Heerlijkheid Leur is één van de kleinste dorpjes in het Land van Maas en Waal. De oude dorpskerk ligt op een verhoogd, door eikenbomen omringd, kerkhof aan de oostzijde van de Van Balverenlaan.
We kwamen de kerk onder de toren binnen en namen plaats in de neogotische kerkbanken. Wat het eerst opviel was de sfeer en de prachtige lichtinval. De fraaie midden-achttiende eeuwse eikenhouten preekstoel, die een zeshoekige kuip en voet heeft, bevindt zich recht voor de kerkgangers.

Omhoogkijkend zagen we de gewelfschilderingen. Maria en kind, Sint Bernard van Clervaux en de Heilige Broeders Cosmas en Damianus keken op ons neer. De muurschildering links van de preekstoel stelt de manna-regen voor. Het uit Namense steen gehouwen doopvont bevindt zich rechts in de kerk. Mooi waren de laat-gotische panelen tegen de kerkbanken.
Bij het verlaten van de banken zagen we, terugkerend naar de uitgang, op het balkon, het Leichel orgel. Gerrit Bouwhuis, bestuurslid van onze vereniging preludeerde -als afscheid- zeer verdienstelijk op dit orgel.
Over het beheer valt nog te vermelden dat in 1976 de kerk door de kerkelijke gemeente Wychen-Leur aan de Stichting Oude Gelderse Kerken (opgericht door de heer Van Walsum, oud-burgemeester van Doesburg) werd overgedragen.

Na de restauratie van kerk en toren, van 1985-87, werd het dagelijks beheer door deze stichting in handen gegeven van de op 1 januari 1988 hiertoe opgerichte Stichting "Vrienden van de Kerk te Leur". De doelstelling van de stichting is te bevorderen dat het een levend monument blijft. Als dat niet het geval zou zijn dan zou het al over een aantal jaren opnieuw gerestaureerd moeten worden. Er worden regelmatig kerkdiensten gehouden en er vinden rondleidingen en concerten plaats. Daarnaast worden er veel huwelijken ingezegend. De inkomsten dienen voor het onderhoud. We waren zeer onder de indruk van dit sfeervolle kerkje en konden ons voorstellen dat het voor veel gelegenheden een sobere maar intieme en warme ambiance biedt.
We dronken nog thee in de Leurse Hof en moesten toen al weer snel naar huis.

Deze Poortersdag paste weer heel goed in de opzet van deze dagen: kijken hoe anderen omgaan met hun, ons erfgoed en er inspiratie aan ontlenen voor onze eigen stad.
Het eigentijds bouwen in een oude stad is een gedurfde onderneming, maar we hebben gezien dat het kan en dat het goed kan. En ook hebben we ervaren hoe waardevol oude gebouwen zijn als we er goed en met aandacht mee omgaan.

Etta van Verschuer
Carl König

Het kerkje van Leur in de voorjaarszon

Carla Oldenburger tijdens de excursie van de cursus tuinstijlen

HERHALING CURSUS TUINSTIJLEN

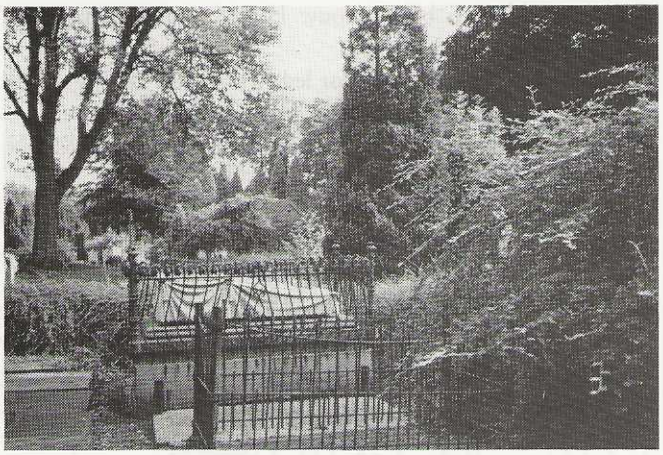
In het voorjaar van 1998 gaf de vereniging een cursus tuinstijlen. Docent was mevrouw Carla Oldenburger-Elbers, conservator van de bibliotheek van de Landbouw Universiteit Wageningen. Ze is o.m. voorzitter van het Tuinhistorisch Genootschap en auteur van de Gids voor de Nederlandse Tuin- en Landschapsarchitectuur, een aantal kloeke delen waarin nagenoeg alle tuinen van enig belang in de verschillende delen van ons land beschreven worden. Deel 2, Gelderland en Utrecht, is vrij recent verschenen.
Mevrouw Oldenburger is dus een bij uitstek deskundige, maar zij is vooral, zo is ons gebleken, een meeslepend vertelster en rondleidster. Haar enthousiasme is zo aanstekelijk dat zij er in slaagde om ons op zaterdag 25 april 1998, een dag waarop er onafgebroken regen viel, tot het laatste moment te inspireren. We bezochten een aantal tuinen en de vestingwerken in Doesburg en gingen daarna met eigen vervoer naar Middachten en Rozendaal. De Bedriegertjes hoefden niet te worden aangezet...
Voor wie is de cursus *niet* bedoeld? Als U iets wilt weten over schaduwplanten en rotsplanten, dan is deze cursus niet wat U wilt. Het gaat om tuinSTIJLEN, van de Romeinse tijd tot heden. Om de kenmerken ervan, de visie die men in verschillende tijden had. Degenen die de vorige cursus volgden zullen daarna altijd kijken naar de 'zichtlijnen' als ze een fraaie tuin zien. Met andere woorden: je gaat anders kijken.
Vorig najaar hadden wij aangekondigd dat U bij voorintekening in kon schrijven. Daar is toen direct gebruik van gemaakt: de cursus van voorjaar 1998 was meteen volgeboekt. Het maximale aantal deelnemers was en blijft twintig. Mede omdat de cursus zo enorm goed is bevallen willen we de cursus herhalen. Het gaat om twee avonden theorie en een hele-dags excursie op zaterdag:
donderdagavond 15 april 1999 van 20.00-22.30 uur,
donderdagavond 22 april 1999 van 20.00-22.30 uur,
zaterdag 24 april 1999 van 9.00-17.00 uur.
Nadere inlichtingen bij mevrouw H.L.M. van Verschuer en C.D.W. König.
De kosten bedragen f 80,- voor leden van onze vereniging en f 90,- voor niet-leden. Te betalen op de eerste avond.
Opgave bij de heer C.D.W.König, Veerpoortstraat 10, 6981 BN Doesburg, telefoon 0313-47 33 14.

REHABILITATIE BEGRAAFPLAATS

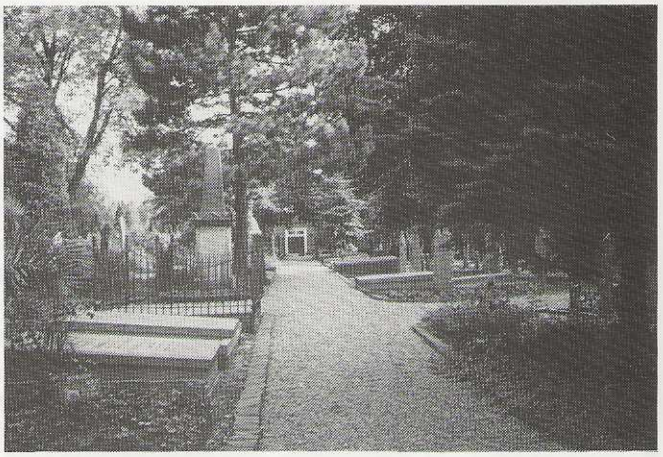
De begraafplaats aan de Meipoort behoort tot de 'monumenten' van Doesburg. De hele begraafplaats, aangelegd op de oude vestingwerken, is bijzonder mooi, maar met name het cirkelvormige gedeelte direct achter de ingang is aangewezen als monument, net als het toegangsgebouw zelf trouwens.
In deze cirkel ligt een groot aantal graven, waarvan vele in deplorabele staat. Nu is er niets op tegen dat een kerkhof de vergankelijkheid symboliseert, maar dat is iets anders dan verwaarlozing.
Onze vereniging wil een plan maken om dit deel van de begraafplaats te rehabiliteren. Dat houdt in dat we eerst inventariseren: wie liggen er begraven. Daarbij zullen we met een zachte borstel hier en daar teksten weer leesbaar moeten maken, maar ook in de annalen van de gemeente moeten zoeken naar de gegevens. Vervolgens is het zaak de nabestaanden op te sporen. Niet in de eerste, maar ook niet in de laatste plaats, om te zien of ze wellicht een eenmalige bijdrage aan de kosten willen leveren, om hun voorvaderen weer in alle luister te herstellen, maar vooral ook om hen in kennis te stellen van onze plannen.
We gaan geen nieuwe stenen plaatsen: het gaat om rehabiliteren en dat houdt b.v. in dat een scheefgezakte steen wordt recht gezet c.q. recht gelegd. Is de steen gebroken dan kan overwogen worden de beide delen weer aan elkaar te lijmen, of een zodanige ondergrond te geven dat verder verval wordt voorkomen. De hekwerken e.d. zullen speciale aandacht vragen. Deskundigheid wat betreft materialen is in ons bestuur aanwezig (Gerrit Bouwhuis) maar voor specifieke 'oude-begraafplaatsproblemen' kunnen we terecht bij de Stichting Terebinth, die al op meer begraafplaatsen adviezen heeft gegeven. Deze stichting heeft enkele jaren geleden een lezing voor ons gegeven.
Ook het groen zal aandacht vragen: het is de bedoeling dat de beplanting de oorspronkelijke opzet onderstreept, n.l. een cirkelvormig terrein. Daarin is momenteel een en ander 'scheefgegroeid'. Daarbij zal een evenwicht gevonden moeten worden

Het poortgebouw van de Algemene Begraafplaats

Ook het ijzerwerk wordt bij het project betrokken

Het middengedeelte van de begraafplaats

tussen de waarde van de beplanting zoals die er nu staat en de oorspronkelijke opzet. Uiteraard in samenwerking met de gemeente, die ons plan van harte en ook met beperkte geldmiddelen ondersteunt. Onmisbaar daarbij is de hulp van de beheerder die namens de gemeente het groen op de begraafplaats verzorgt.
Wat de werkzaamheden betreft: deze zullen zowel werkzaamheden ter plaatse als navorsingen in de papieren behelzen. Ze staan onder leiding van Theo Maassen, lid van onze vereniging. Leden van onze vereniging die ons met raad en daad willen bijstaan kunnen zich melden bij de heer Maassen, tel. 0313- 474787.

De werkzaamheden zelf zullen op nader te bepalen door-de-weekse dagen worden uitgevoerd en geruime tijd in beslag nemen.
Onmisbaar in dit project is de medewerking van de Doewinkel. Vrijwilligers uit de vacaturebank en het jongerenwerk zullen aan de slag gaan, zoals gezegd onder aanvoering van de heer Maassen en samen met vrijwilligers van onze vereniging. De bestuurlijke verantwoordelijkheid ligt bij de heer König.

C.D.W. König

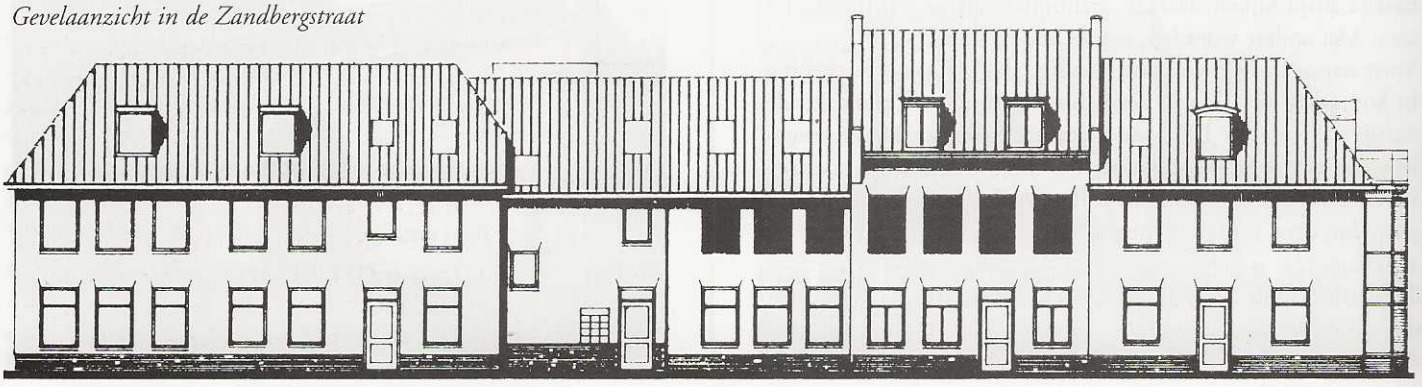

NIEUWBOUW IN HISTORISCHE BINNENSTEDEN

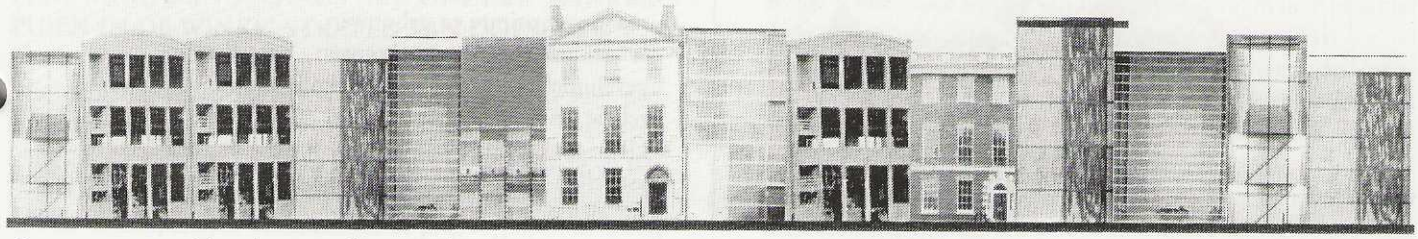
Nieuwbouw in binnenstedelijke omgeving zal altijd een punt van discussie blijven. Op de discussie zelf zal ik niet ingaan, maar middels de onderstaande ontwerpbeschrijving zal onze visie op binnenstedelijke bouw zichzelf toelichten.

Architectenbureau Boerman is architect van het bouwplan voor de hoek Rooseveltsingel/Zandbergstraat, in opdracht van de Woningbouwvereniging Doesburg. Ons kantoor heeft onder andere in Zutphen en Lochem met succes zogenaamde "inbreidingsplannen" in historische stadskernen ontworpen. Nu werd ons gevraagd een ontwerp te maken voor een lokatie aan de rand van binnenstedelijk Doesburg. Door diverse restauraties hebben wij Doesburg als stad al eerder leren kennen. Daarbij is voor de lokatie Rooseveltsingel/Zandbergstraat onderzocht wat daar de opties voor de uitbreiding waren. In overleg met onze opdrachtgever is besloten voor nieuwbouw. Nieuwbouw moest zich wel volledig kunnen voegen in deze omgeving. Dat betekende voor ons dat de bestaande gebouwen goed in kaart gebracht werden en zo konden dienen als uitgangspunt voor ons ontwerp. De gevellijn van ons ontwerp is gebaseerd op die van wat er vroeger stond, logisch aangevuld met nieuwe lijnen. Het algemene straatbeeld zal hierdoor een verticale verdeling laten zien, die typisch is voor binnenstedelijke bebouwing. De gevelvlakken krijgen in detail ook een afzonderlijke behandeling. Op de ene plaats expressiever dan op de andere. Bepaalde delen worden wit gesausd om de gevellijn te breken. De afwisseling van metselwerk door gesausde gevels komt in de directe omgeving ook veel voor. Door in de verticale geleding van de bouwmassa ook de goothoogtes af te wisselen, verzelfstandigen zich de afzonderlijke geveldelen nog sterker. Bovendien is in een geveldeel de goot tussen schouderstukken gelegd en is ook het dakvlak tussen doorgemetselde topgevels ontworpen. De algemene detaillering geeft de gevels een historische binding. In de Zandbergstraat werkt dit het sterkst, wat aan binnenstadzijde

Gevelaanzicht in de Zandbergstraat

een goede inleiding op de historische omgeving van de binnenstad vormt.
De gevels aan de Rooseveltsingel zijn in principe op dezelfde manier behandeld. Aan deze zijde, de zonzijde, zijn ook de buitenruimtes van de woningen geprojecteerd. Door moderne geluidsnormen moeten deze balkons afgeschermd worden. Daarmee zijn er aan de gevels eigentijdse toevoegingen ontstaan zonder het evenwicht in de gevelopzet nadelig te beïnvloeden. Ook aan de Rooseveltsingel zijn wisselingen in nokhoogtes en zijn er verticale perceleringen. Eén van de woningen is vanaf de Rooseveltsingel te bereiken, wat een bepaalde zelfstandigheid aan dat bouwdeel geeft. Het plan bevat ook een kleine binnenhof. Deze is vanaf de Zandbergstraat, langs de inrit van de parkeergarage, te bereiken of natuurlijk via het trappenhuis of de woning aan de Rooseveltsingel. Het is de bedoeling dat ook de gevels naar het binnenhof van elkaar verschillen. Er zal ook een gesausd deel zijn, daar waar overeenkomstig de gevel aan de Zandbergstraat van kleur voorzien is. De verschillende behandelingen van geveldelen laten zich ook aan de binnenhofzijde lezen. Het ontwerp geeft, zoals u al geconcludeerd zult hebben, een levendig uiterlijk. Afgestemd op de mate van levendigheid zoals we die ook in de binnenstad van Doesburg zien, voegt zich het plan naadloos in zijn omgeving.. Over de vraag, hoe in binnenstedelijke context gebouwd zou moeten worden, zal middels dit project ons antwoord duidelijk zijn. Ik moet zeggen dat dit niet als algemeen geldend antwoord opgevat mag worden. Elke situatie dineert haar eigen randvoorwaarden. Daar moet naar geluisterd worden. Op de hoek Rooseveltsingel/Zandbergstraat zal een project gerealiseerd worden dat haar omgeving respecteert. Dit mag wat ons betreft het eerste doel zijn bij elk project.

Een menging van klassieke en moderne gevels

EEN EIGENTIJDS RIVIERFRONT VOOR DE HISTORISCHE HANZESTAD DOESBURG

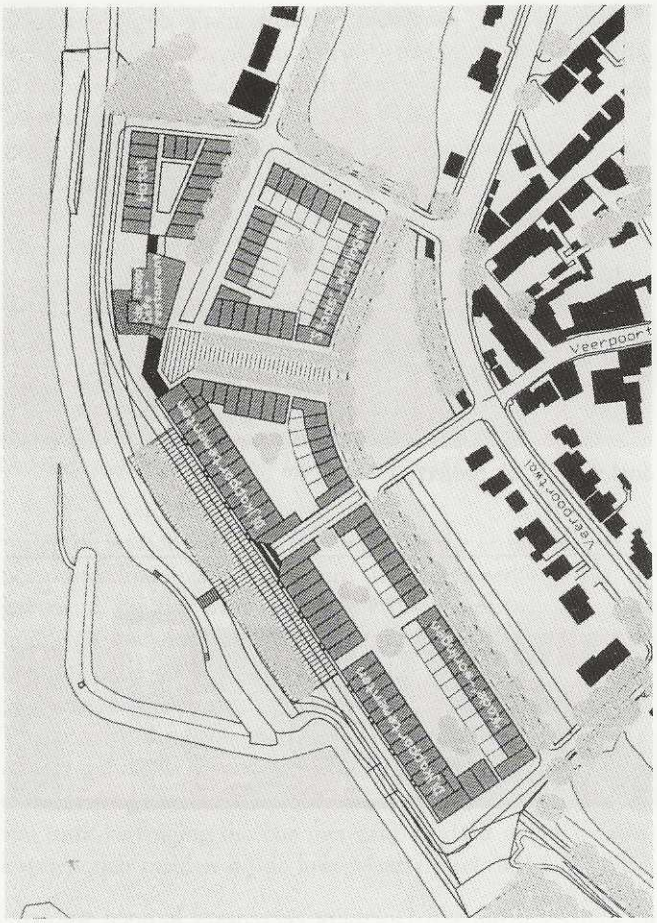
Een Beeld Kwaliteits Plan (BKP) voor het oude industrie gebied Contre Escarpe gelegen aan de IJssel in Doesburg.

Inleiding
Centra van historische binnensteden herbergen het geheim van "eenheid in verscheidenheid". De eenheid wordt gevormd door de schijnbare vanzelfsprekendheid waarmee de bouwers van toen zich onderwierpen aan een door iedereen gevoelde culturele samenhang. De verscheidenheid werd bewerkstelligd door de eigen(zinnige) invullingen die binnen het kader tot stand kwamen.
Een beeldkwaliteitsplan zou dit geheim als het ware moeten ontrafelen en een benadering ontwikkelen die een operationeel instrumentarium bevat:
- om te stimuleren dat de culturele samenhang die het centrum van historische steden kenmerkt op een eigentijdse wijze gerealiseerd wordt;
- om de organisatie van de planontwikkeling zo in te richten dat de beoogde differentiatie gerealiseerd wordt binnen een op basis van analyse van het historisch centrum vastgesteld kader met betrekking tot vormgeving, essentie en "kleur".
- om toetsbare criteria te ontwikkelen waar de invulling aan moet voldoen, van een dusdanig stimulerend karakter dat toetsing achteraf overbodig wordt.

Doel van het Beeldkwaliteitsplan
Doel van dit beeldkwaliteitsplan is de ontwikkeling van een instrumentarium waarmee bij de architectonische invulling van het gebied op een vanzelfsprekende wijze:
1. de samenhang en differentiatie die zo kenmerkend zijn voor het oude centrum van Doesburg geëvenaard kunnen worden;
2. de planontwikkeling en de bewaking van de uitvoering zo georganiseerd kunnen worden dat deze de beoogde architectonische kwaliteit positief beïnvloeden.

Plan van aanpak
Met de uitgebreide Raadscommissie BO, de Stuurgroep IJsselkade en de Klankbordgroep zijn bijeenkomsten geweest in de tweede helft van 1997 om een beter inzicht te krijgen in de ideeën die bij deze groepen leven over het uiteindelijk gezicht van de IJsselkade. Over grote delen van het gebied bleek overeenstemming te bestaan over de sfeer van de invulling.
Waarbij voor de stadszijde gedacht werd aan statige stadswoningen met een duidelijke verticale parcellering en een kap. Het gebied rond het hotel zou de levendigheid van deze functie in de vorm moeten weerspiegelen. Ook hier moet de kleinschaligheid en de differentiatie van de oude binnenstad terugkeren. Het plein moet een duidelijk openbaar karakter krijgen dat stelt met name eisen aan de wijze van vormgeven van de eraan grenzende bebouwing op

De begane grond
Over het IJsselfront zelf liepen de meningen nogal uiteen. Moderne vormgeving werd door sommigen verkozen, terwijl anderen meer affiniteit hadden met bestaande historische waterfronten.
Op basis van deze ervaringen is besloten een werkplan op te stellen waarin een tussentoets ingebouwd is.
Drie architecten met ieder een eigen stijl en vormgeving, die alle drie hun sporen verdiend hebben met invullingen in historische binnensteden, gaan onder leiding van de Stedenbouwkundige Teun Koolhaas in een viertal sessies het gebied schetsmatig uitwerken.

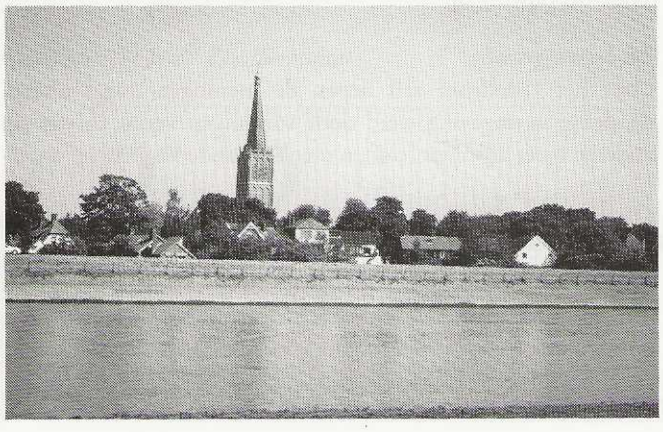

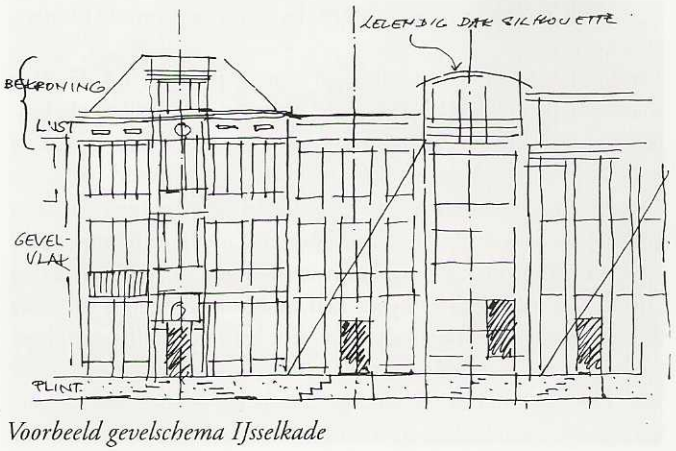

Plattegrond van het IJsselkadeproject

Hun uitgangspunten zijn :
- de tekst van de inleiding van dit stuk;
- het verslag van de bijeenkomsten met de uitgebreide Cie BO, de Stuurgroep en de Klankbordgroep;
- het stedebouwkundig plan op hoofdlijnen.

Aan deze groep van drie architecten is een landschapsarchitect toegevoegd, die simultaan het ontwerp voor de waterkering zal gaan integreren in het totale ontwerp. Hiertoe is besloten nadat het Waterschap bereidheid heeft getoond om gelijktijdig met het voltooien van de waterkering het reeds aangelegde deel, waaraan een aantal technische mankementen kleeft, mede te verbeteren.

De resultaten van deze architectonische en landschappelijke invullingen zullen half maart beschikbaar zijn en bediscussieerd worden in de Cie BO, de Stuurgroep en de Klankbordgroep.

Voorbeeld gevelschema IJsselkade

Op basis van deze resultaten zal vervolgens een aantal relevante elementen in de vormgeving van de IJsselkade vastgesteld worden. Gedacht moet worden aan de bekende elementen als:
- maat, van ruimte en gebouwen
- schaal, van ruimte en gebouwen - percellering
- gevelindelingen en ritmes - dakopbouwen
- relatie privé - openbaar
- kleurschakeringen van het gebouwde - materiaalgebruik.

Vaststellen van planningstechnische, wettelijke en organisatorische elementen die een rol kunnen spelen bij het tot stand komen van de IJsselkade.

Vaststellen wat het gezicht van Doesburg bepaalt en op welke wijze invulling van de Contre Escarpe een bijdrage aan het imago van Doesburg als Hanzestad kan leveren.

Het ontwikkelen van een set inhoudelijke richtlijnen, organisatorische modellen en toetsingscriteria op drie niveaus, stadsbeeld vanuit het landschap, relatie centrum - gebied, en op gebiedsniveau.

Het integreren van deze richtlijnen in de ontwikkeling van het gebied Contre Escarpe.

Verdere organisatie

Op basis van de beelden en de tekst kan vervolgens gekomen worden tot een definitieve architectenkeuze en kan het ontwerpproces starten.

In dit proces blijven de normale procedures en de daarbij behorende gemeentelijke verantwoordelijkheden bij het ontwikkelen van bouwplannen van kracht.

Welstand zal echter betrokken worden bij het tot stand komen van het Beeldkwaliteitsplan. Hiermee kan bereikt worden dat de toetsing door welstand in een latere fase efficiënter kan verlopen.

Hoogwaterproblemen aan de IJsselkade

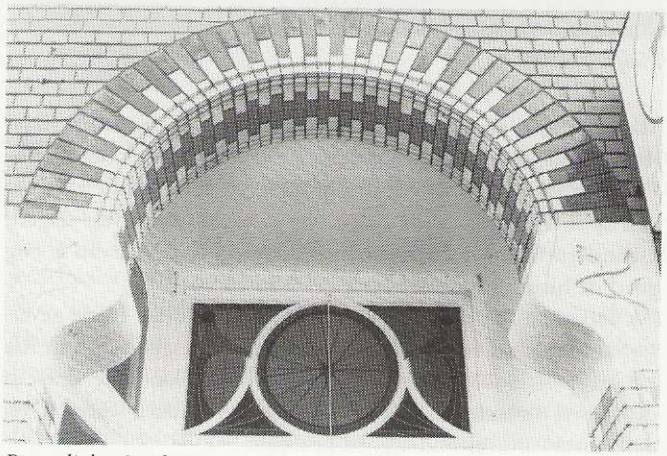
De IJssel met haveningang vanaf de Martinitoren

EEN WANDELING LANGS BIJZONDERE WINKELPUIEN IN DE WINKELSTRATEN VAN DOESBURG

Wie door de winkelstraten van Doesburg loopt zal lang niet altijd opletten wat daar allemaal voor moois te zien is. Veel mensen gaan naar de stad voor het doen van een boodschap en letten daarbij meestal te weinig op de uiterlijke verschijningsvorm van de winkelpandjes, restaurantjes of andere bijzonderheden aan de gevelpuien. Dat geldt zeker voor de boven de winkelpuien aanwezige opbouw, gelukkig voor Doesburg nog veelal in gebruik als woonhuis.
In het bestemmingsplan binnenstad staat niet voor niets dat het wonen in de binnenstad moet worden bevorderd om ongewenste ontwikkelingen tegen te gaan. Met uitzondering van winkels als het Kruitvat, de winkel van Boek en Bureau, in de Kerkstraat en Hoogenkamp Schoenen is dat vrijwel overal gelukt.
Om een greep te doen uit in onze stad aanwezige mooie winkelpuien starten we onze wandeling in de Gasthuisstraat en lopen vandaar via de Kerkstraat, Meipoortstraat, Helmichstraat en Ooipoortstraat weer terug naar de Roggestraat.
Ons eerste pandje, wat zeker het aanzien waar is en voor het nageslacht bewaard zou moeten blijven, is zeker Gasthuisstraat 16, het voor velen bekende pandje met een voorgevel in Jugendstyl. Dit pandje, met in zijn voorgevel vele motieven van de voormalige rijwielzaak en een bijzonder fraai plafond in de winkel, is het aanzien meer dan waard.

Gasthuisstraat 16

Bovenlicht Gasthuisstraat 16

Detail gevel Gasthuisstraat 16

Meipoortstraat 8

Meipoortstraat 35

We vervolgen onze weg richting kerkstraat. kijk eens hoe fraai het geveltje van Hillenaar Optiek, Kerkstraat 9, weer hersteld is. Een lust voor het oog. Na te zijn doorgelopen naar de richting van de Markt kijken we nog even naar de gevels van slagerij Gerard en U en het cafépand op de hoek. Ook hiervan is nog goed de historie van Doesburg af te lezen.
We lopen nu terug en staan stil voor het bijzonder fraaie geveltje van het pand van de V.V.V., Kerkstraat 6, eigendom van Ria Haanappel. Door verbouwing in het begin van deze eeuw is deze gevel ontstaan en nog steeds zeker het aanzien waard. Ook de kleuren zijn bijzonder goed gekozen.
Doorgelopen komen we bij het pandje van edelsmid Meijer, Kerkstraat 14. Deze gevel is door de heer Meijer indertijd fraai gerestaureerd en in oude glorie hersteld. Wij wijzen u erop dat bij dergelijke winkels door de verzekering een rolluik wordt vereist. In afwijking van andere gelijksoortige winkels is hier gekozen voor een prachtig rolluik aan de binnenzijde van het glasoppervlak.
Hiernaast vinden we het pand van de heer en mevrouw Derickx, Kerkstraat 16, de Croissanterie La Fleur. Hier kan men goed de in vroegere tijd veel voorkomende dubbele etalageruit, met in het midden een terugspringende entree zien. Mooi zijn de oude nog in stand gebleven bovenlichten. Door veel winkeliers werden de bovenlichten van de panden hier in de loop der tijd dicht gezet met een paneel waarop dan, met grote schreeuwende letters of een lichtbak, reclame werd gemaakt en/of de naam van de zaak werd gezet. Bij dit pand is dat gelukkig niet gebeurd.
Ook de gevel van het naastgelegen pand, met het vele bijzondere Portugese aardewerk, "Casa Alfama", Kerkstraat 18 is weer in ere hersteld. Hier is de plaat voor de bovenlichten gelukkig weer verwijderd en kwamen de oorspronkelijke bovenlichten weer in het zicht.
Vervolgens komen we bij de lampenzaak van de familie Van Sommeren en dat van Nieuwenhuis Boek en Buro, Kerkstraat 26-28. Kijk eens hoe goed een oplossing is gevonden voor het samenvoegen tot een groot pand bij elk van de zaken. Je kan de oorspronkelijke gevels er nog uithalen. De ingesprongen oude dubbele entree is evenwel komen te vervallen. Desondanks aardig opgelost.
Aan de overzijde zien we het pand van Schoenenzaak Hoogenkamp, Kerkstraat 43. Alhoewel het hoekpand teveel glasoppervlak heeft in de onderpui, is wel de tweedeling van het pand in stand gebleven, waardoor wel de percelering in stand bleef.
Veel winkeliers willen tegenwoordig graag glasoppervlakten die tot aan de grond toe lopen. Gelukkig is er een lichte tendens merkbaar dat men weer een borstwering onder de ramen van de winkels accepteert.
Even yerder aan de kant van de boekwinkel vinden we een bijzonder fraai geveltje, eveneens uit het begin van deze eeuw, van de opticien Lindehovius, voorheen Vester.
Ook de grootte van de reclame is hier aangepast aan de grootte van het pand. Werkelijk een lust voor het oog. En vergeet ook niet naar boven te kijken want de voorgevel is niet alleen beneden fraai.
We wandelen vervolgens de Meipoortstraat in. Wat opvalt als men de straat inloopt, is het geveltje van Het Koffiekabinet,

Ooipoortstraat 3

Ooipoortstraat 55

Meipoortstraat 8. Een mooie gevel uit het begin van deze eeuw die vrijwel onveranderd is gebleven.
Even verder komen we bij het pand van meubelmaker Romp, Meipoortstraat 22. Deze gevel is zeker erg fraai. Let ook op de detaileringen van het houtsnijwerk in de onderpui en de kroonlijst hierboven. Ook hier geldt dat ook gelet moet worden op de bovenpui.
Aan de overzijde valt uiteraard op dat de onderpui van drukkerij BePe. Ook hier een onderpui met aan weerszijden consoles, een terugspringende entree en als afwerking aan de bovenzijde een kroonlijst zoals we al meer gezien hebben bij eerdere winkelpuien. Deze onderpui uit het begin van deze eeuw is onlangs gelukkig weer opgeknapt en geschilderd en ziet er weer goed uit.
Even verderop komen we aan bij het voormalige woonhuis van de familie Fokken, Meipoortstraat 37. Gebruik makende van de woonhuisgevel is hier een prima oplossing gevonden voor een etalage door gebruik te maken van de bestaande ramen met borstwering. Het kan dus wel en hoeft zeker niet een groot glasoppervlak te zijn.
We passeren nu restaurant De Schoonouders met zijn fraaie middeleeuwse gevel en steken de straat over om even naar het pand van sigaren- en sigarettenzaak Louis te kijken. Een winkelpui die al eeuwen oud moet zijn. Trouwens de hele gevel is het aankijken meer dan waard.
Nadat we zijn teruggelopen gaan we de Zandbergstraat in. Op de hoek het voormalige pand van mevrouw Korpershoek, waar in het voorgedeelte, Meipoortstraat 36, een dierenspeciaalzaak is gevestigd. Jammer dat het zijgevelraam is geblindeerd door een gillende en schreeuwende reclame. Dit moest toch niet kunnen. De beide daarachter liggende geveltjes zijn onlangs door verbouw in historische stijl ingepast waardoor de straat duidelijk een fraaier aanzien heeft gekregen.
We lopen vervolgens door de Helmichstraat richting Ooipoortstraat. Deze straat, met zijn vele pakhuisjes en achteringangen van de winkels aan de Meipoortstraat, zou nodig, met uitzondering van enkele panden, opgeknapt moeten worden.
In de Ooipoortstraat aangekomen gaan we even naar rechts, Ooipoortstraat 3, om het geveltje van de werkplaats van Zadelmakerij Ter Steeg te bewonderen. Deze gevel is nog vrijwel ongeschonden.
We lopen nu richting Ooipoort en passeren de bijzonder mooie voorgevel van het pand van de fa. Althoff, Ooipoortstraat 55. In het fraaie pakhuis is thans op de verdieping een woning ingebouwd.
Vervolgens gaan we terug, richting Stadhuis en komen aan in de Roggestaat. Hier komen we in een soort rustgebied wat betreft de bewinkeling, veelal kleine winkeltje met bijzonder mooie onderpuien.
Kijkt u in dat verband zeker eens naar de winkelpuien van de panden Roggestraat 12, zilver- en edelsmid Marcel Blok, Roggestraat 18, Het Gouden Schepel, Roggestraat 20 en het pandje Roggestraat 25. De meeste van deze pandjes zijn nog van het lijstgeveltype en hebben een kroonlijst als afsluiting van de onderpui.

We zijn nu gekomen aan het eind van onze wandeling en verwachten dat u anders tegen onze winkelpanden zult aankijken. Het is niet mijn bedoeling geweest uitgebreid en in detail op elke gevel in te gaan, doch veel meer u een indruk te geven van wat wij nog in Doesburg aan fraais bezitten.
Over elke gevel is zeker een verhaal te schrijven. Indien u dat wenst dan zouden we regelmatig een uitgebreid relaas van een of twee winkelpuien tegelijk in uitgebreide vorm voor u op papier kunnen zetten. Het materiaal is voorhanden.
Voorlopig veel wandelplezier.

Jaap Scheltes

NIEUWE RUIMTELIJKE PLANNEN VOOR DE GEMEENTE DOESBURG

De gemeente Doesburg is het afgelopen jaar gestart met het opstellen van een aantal ruimtelijke plannen die een grote rol moeten spelen in het behouden en ontwikkelen van de ruimtelijke kwaliteit van de stad en haar omgeving.
Het spreekt vanzelf dat deze plannen ook van invloed zijn op de monumentale kwaliteit van de binnenstad.
Centrale rol in deze plannen is de structuurvisie die voor geheel Doesburg is opgesteld. Deze structuurvisie is inmiddels zo goed als afgerond en geeft een visie op de ruimtelijke ontwikkelingen van Doesburg op het gebied van wonen, werken en verkeer. Het is jammer dat de binnenstad maar een ondergeschikte rol speelt in deze structuurvisie. De aandacht gaat uit naar de plaats waar nieuwe woongebieden moeten worden ontwikkeld, waar een nieuw bedrijfsterrein moet komen en hoe het verkeer in en om Doesburg zich moet afwikkelen. Over de binnenstad wordt slechts in algemene termen gesproken.
Een brief van de Monumentenvereniging waarin meer aandacht voor de structuur van de binnenstad wordt gevraagd is afgedaan met de opmerking dat dit te gedetailleerd is en nader zal worden uitgewerkt in het bestemmingsplan voor de binnenstad. De Monumentenvereniging wacht met spanning dit bestemmingsplan af.
Naast deze structuurvisie is gelijktijdig gewerkt aan een groenstructuurplan en voor de IJsselkade wordt al een aantal jaren gewerkt aan de totstandkoming van een plan. Op beide laatste plannen wordt hieronder nader ingegaan.

Groenstructuurplan
Gelijktijdig met de structuurvisie is een "groenstructuurplan" opgesteld. In dit groenstructuurplan wordt een visie ontwikkeld op de functie en kwaliteit van het groen in de gehele gemeente. Dit groenstructuurplan is gelukkig wat meer uitgewerkt en concreter, ook voor de binnenstad, dan de structuurvisie.
Bedoeling van het groenstructuurplan is te komen tot een samenhangend groenbeleid voor de gehele gemeente. Er wordt in het groenstructuurplan ingegaan op de verschillende functies van het groen. Dat zijn: de beeld- en belevingswaarden, ecologische waarden en gebruikswaarden. Opvallend is dat de cultuurhistorische waarden van het groen niet apart onderscheiden worden. Het college van Burgemeester en Wethouders acht dit echter wel van belang, zoals blijkt uit de aanbieding van het groenstructuurplan aan de raad.
Allereerst wordt een visie op de hoofdgroenstructuur gegeven. Deze wordt vervolgens uitgewerkt in een aantal deelvisies op wijkniveau. Er is een deelvisie voor de binnenstad, er is een deelvisie voor de Molenvelden, voor de Ooi, voor Beinum en voor de bedrijventerreinen.
Voor de Monumentenvereniging zijn vooral van belang de visie die er bestaat op de binnenstad en de waardevolle vestigingswerken, die in een deelgebied zijn uitgewerkt.
Het zal duidelijk zijn dat als gevolg van het stenige karakter de ecologische betekenis van de binnenstad gering is evenals de gebruikswaarde. Dat is anders met de wallen. Daar moet de afweging gemaakt worden tussen ecologische betekenis en de cultuurhistorische betekenis. De Monumentenvereniging geeft duidelijk de voorkeur aan de cultuurhistorische waarden.
Voor de binnenstad dient, in de visie het stenig karakter behouden te blijven. Het is niet geheel zonder logica dat in dit verband de nog niet zolang geleden aangebrachte laanbeplanting in de Ooipoortstraat als niet passend wordt beschreven. Het accent in de binnenstad wordt echter gelegd op de al aanwezige solitaire bomen en het verbeteren van de condities. Waar mogelijk zal het aantal monumentale bomen uitgebreid worden met name op de markt waar zware bomen het plein meer karakter moeten geven.
De achterterreinen nabij Kloostertuin en St. Elisabeth zullen als halfopen parkjes worden ingericht. De groene omlijsting van de stenige binnenstad moet worden versterkt. Dat houdt, in de ogen van de opstellers van het plan in dat:
- de walstraten en singels een gesloten laanbomenstelsel krijgen;
- completering van de grachtenstructuur door aanleg van een bekken in het kader van het IJsselkadeproject;
- Aanleg en beheer van (halfbesloten) parkmilieus ter plaatse van de voormalige bolwerken, maar ook
- verbetering van de entree van Doesburg nabij de Koepoortstraat en het realiseren van boombeplanting op de grotere parkeerterreinen als het Mauritsveld, naast nog een aantal andere maatregelen.

Bijgaand kaartje geeft de plannen weer die voor het deelgebied "Binnenstad" in het groenstructuurplan zijn opgenomen.

De Monumentenvereniging is blij dat er nu een groenstructuurplan is. Met zo een plan is het in ieder geval mogelijk om te komen tot een systematische aanpak van het groen in de binnenstad.
De Monumentenvereniging is nu ook in staat haar belofte in te lossen dat voor elk pand dat door de stichting Stadsherstel zou worden gerestaureerd er een volwaardige boom in de binnenstad zou worden geplant. Een deel van die belofte is al eerder ingelost, o.a. in de vorm van de leilindes bij het Meulenhuus en beplanting bij het postkantoor, het resterende deel van de belofte kan mogelijk het komende najaar alsnog worden ingelost.

Het IJsselkadeproject
Al een aantal jaren is de gemeente Doesburg bezig om de stad een nieuw IJsselfront te geven. Anders dan veel IJsselsteden heeft Doesburg een inzichzelfgekeerd karakter. De bebouwing aan de IJssel was vervallen en deed afbreuk aan de cultuurhistorische waarden van de stad. Ruim 10 jaar geleden werd dan ook het initiatief genomen om te komen tot verbetering van de stedebouwkundige situatie door de vervallen bedrijfsbebouwing te

vervangen door woningbouw. De problemen die zich daarbij voordeden waren enorm. De bodem bleek in ernstige mate vervuild. Niet alle bedrijven waren zo maar bereid om naar een andere lokatie te vertrekken. Maar langzaam maar zeker kwam er toch schot in de zaak. Dankzij een enorme inzet van het gemeentebestuur werd voetje voor voetje voortgang geboekt met het project. Daarbij werd gelukkig niet alleen aandacht gegeven aan de economische aspecten van het project maar juist nadrukkelijk aan de kwaliteitsaspecten. Doesburg heeft maar één keer in zijn geschiedenis de kans een nieuw gezicht te krijgen aan de IJssel en dat gezicht, zo vonden de bestuurders en velen met hen, moest een wervend gezicht zijn. Allereerst werd een stedebouwkundige van naam, Teun Koolhaas ingehuurd om die gedachten uit te werken. Deze heeft inmiddels een stedebouwkundig plan ontworpen waarin de kwaliteitsuitgangspunten zijn uitgewerkt. Daarmee was het werk nog niet af. De kans is niet gering dat als zo een stedebouwkundig plan uitgewerkt wordt door een aantal architecten er van de goede voornemens niet veel terecht komt. Hoeveel plekken zijn er al niet misvormd door een slechte uitwerking van stedebouwkundige plannen in de vorm van armzalige architectuur. Dat gevaar is door het gemeentebestuur onderkend wat tot gevolg heeft gehad dat er voor de IJsselkade een uitwerking heeft plaatsgevonden in de vorm van een beeldkwaliteitsplan. Een soort handleiding voor architecten bij hun uitwerking van het stedebouwkundig plan in concrete architectuur. Maar ook op de architectenkeuze wil de gemeente haar invloed uitoefenen. Met de leden van de klankbordgroep is een tocht gemaakt langs een aantal projecten van een drietal architecten. Gekeken is of een dergelijke architectuur voor de Doesburgse situatie bruikbaar is. De ideeën die tijdens deze tocht zijn ontstaan zijn vervolgens uitgewerkt in het definitieve beeldkwaliteitsplan voor de IJsselkade.

Duidelijk komt uit dit beeldkwaliteitsplan naar voren dat er sprake moet zijn van een eigentijds gezicht. Geen kopieën van de historische bebouwing van de binnenstad maar een gezicht van nu, waaruit natuurlijk wel respect moet blijken voor de bebouwing van de binnenstad. In een boeiende voordracht heeft Teun Koolhaas laten zien wat hij daarmee bedoelt. In bijgevoegd schema van een aantal gevels laat hij zien wat hij bedoelt met gevelopbouw, ritmering en gevelindeling die past bij de gebouwen in de binnenstad.

Naast de zorg voor de architectuur krijgt ook de buitenruimte veel aandacht. Er moet een verblijfsgebied ontstaan waar het, ook voor de overige Doesburgers goed toeven is.

De Monumentenvereniging is van mening dat de gemeente Doesburg met bovenstaande plannen de aanzet heeft gegeven voor een aanmerkelijke ruimtelijke kwaliteitsverbetering van de stad Doesburg.

Zij complimenteert het gemeentebestuur met de inzet en de visie die getoond is.

De zorg voor cultuurhistorische waarden richt zich niet alleen op het verleden maar begint al in het heden. Nu wordt de aanzet gegeven voor de cultuurhistorische waarden van morgen. Het gemeentebestuur heeft er blijk van gegeven dat te begrijpen.

C.J.A. Scheepers